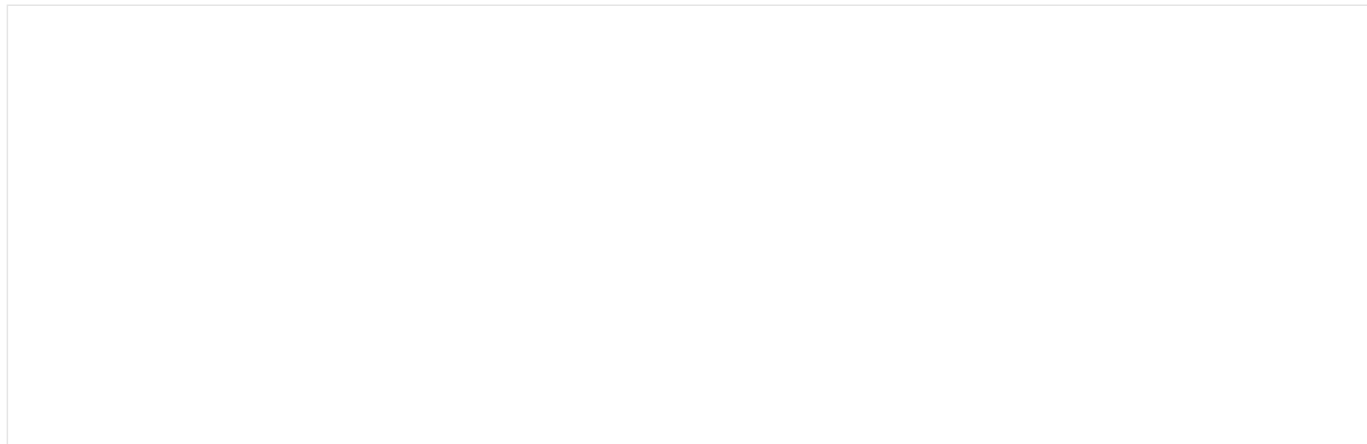

Horecký: Jak je to tedy s vrácením PET lahví a záchranou planety?

22. října 2023

aktuality Horecký: Jak je to tedy s vrácením PET lahví a záchranou planety?

Jiří Horecký, prezident Unie zaměstnavatelských svazů ČR, odpovídá na dotazy spojené se zavedením povinného zálohování PET lahví. Rozhovor vydaly Učitelké noviny 28/2023.

Rozhodně nejsem odpůrce ekologie, ochrany přírody, a tedy i maximálního třídění odpadu – konečně jako drtivá většina obyvatel Česka. Zajímá mě ale také to, co se s tímto odpadem děje, jaké jsou náklady na třídění, jak jsme v tomto v rámci mezinárodního porovnání úspěšní a podobně. A stejně kritické analýze jsem podrobil i nový záměr Ministerstva životního prostředí – budoucí zálohování PET lahví v ČR.

Nový systém zálohování a vrácení PET lahví v Česku má začít platit v průběhu roku 2025. Jde o aktivitu, která má přispět k evropskému závazku, jenž požaduje návratnost 90 % plastových lahví (a to buď prostřednictvím tříděného odpadu, a/nebo systému zálohování).

Třídění a ČR

Je však potřeba zmínit, že Česko vykazuje poměrně dobré výsledky této „návratnosti“ již nyní – a sice až 82 %. Tedy osm z každých 10 PET lahví (k nejlepším zemím patří zejména skandinávské země a Německo).

Do evropského závazku nám tedy chybí necelých 10 %, což není tak mnoho, a asi by se nám to podařilo splnit díky většímu akcentu a podpoře současného třídění. Tím spíš se nabízí otázka, zda je zálohování PET lahví tou správnou cestou.

Představa Ministerstva životního prostředí je, že nejpozději do konce roku 2025 bude u nás zaveden systém zálohovaných PET lahví, což má nejen přispět ke splnění daného evropského kritéria, ale i ke snížení množství nevyužívaného odpadu a snížení znečištění veřejných míst a volné krajiny (což je ostatně hlavní uváděný důvod). Jen pro názornost – v Česku sebereme v rámci tříděného odpadu celkem 42 tisíc tun PET lahví, potřebujeme tedy dosáhnout ještě dodatečných cca 5 tisíc tun.

Kolik to bude stát a kdo to zaplatí?

Náklady na zavedení tohoto nového systému jsou odhadovány na cca 5 miliard korun. Jeho každoroční provoz se pak předpokládá v rozmezí 1,2–1,3 miliardy korun. Tyto náklady ponese „nápojový průmysl“ používající právě PET lahve. Náklady se tedy částečně promítnou do ceny koncovým zákazníkům. Proč částečně? Protože to je i pro výrobce nápojů finančně zajímavé.

Jednak v krátkodobém cash flow získají až 10 miliard korun, což je odhad celkových záloh zaplacených koncovými zákazníky. A další zajímavou položkou je pak také příjem právě z tohoto odpadu, protože hodnota jedné tuny PET lahví činí v dlouhodobém průměru zhruba 20 tisíc korun. Toto má ale jeden podstatný důsledek – o tento příjem přijdou města a obce v rámci tříděného odpadu, což se projeví celkovým zvýšením konečných nákladů na likvidaci odpadů. A na toto existují pouze

dvě možné reakce. Buď města a obce zvýší cenu za odpad svým obyvatelům, nebo to budou hradit na úkor svých samosprávných rozpočtů, tj. na úkor investic a jiných veřejných služeb.

Náklady pochopitelně ponесou i ti, kteří budou mít novou povinnost PET lahve vykupovat, tj. jednotlivé obchody. A nejde jen o řetězce, neboť Ministerstvo životního prostředí zde (pro mě nepochopitelně) navrhuje, aby povinnost zpětného odběrného místa měla každá prodejna s rozlohou větší než 50 m². To se zásadně dotkne malých obchodů a opět s dopadem zvýšených marží koncových zákazníků. Nemluvě o skladovacích prostorách, jak v domácnostech, tak v obchodech, protože se bavíme o transportu nesešlápnutých PET lahví, resp. plných vzduchu, do nejbližších prodejen, zatímco tzv. žlutý kontejner bývá většinou do 100 m od bydliště. Asociace odpadového hospodářství uvádí, že systém tříděného odpadu je zhruba sedmkrát úspornější než právě ono zálohování.

Co se s nimi děje a co to komu přinese?

Pokud by si někdo myslel, že systémem zálohování a odebrání celých nesešlápnutých lahví se změní jejich využití, je na velkém omylu. Ať už jde o PET lahve zálohované, nebo vyhozené ve tříděném odpadu, čeká je stejný osud. Nejsou využívány k opětovnému použití (např. jako pивní lahve). PET lahve se vyčistí, následně granulují a připraví se pro další využití, např. pro textilní průmysl, nebo znovu pro lahve, stejně tak jako ty ze žlutých kontejnerů.

Po podrobnějším zkoumání můžeme konstatovat, že pro zavedení zálohovaného systému jsou primárně výrobci (dostanou se zpět k relativně výhodnému odpadu a zajímavému cash flow ze zaplacených záloh) a dále

Ministerstvo životního prostředí (které tak možná splní onen závazek Evropské unie a politicky to „prodá“ jako další úspěch, a to ještě bez negativních dopadů na státní rozpočet).

Zcela proti s určitou dávkou skepse nebo minimálně kriticky váhající jsou pak města a obce, prodejny, ale i zástupci odpadového hospodářství, což dokládají např. následující tři citace:

„Otázka, ve které se zatím zcela rozcházíme s představami ministerstva, je, jak velké obchody by měly mít povinnost vybírat zálohované obaly. Sporných otázek v připravovaném zákonu je ještě mnoho, včetně těch nejzásadnějších. I to je důvod, proč vidím jako zcela nereálné, že by systém zálohování mohl začít v polovině roku 2025,“ uvádí Tomáš Prouza, prezident Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR.

„Zálohy jsou výhodné, ale jen pro ty, kdo je prosazují, tedy zástupce nápojářského průmyslu,“ doplňuje Pavel Březina, předseda představenstva Svazu českých a moravských spotřebních družstev.

„Pro občana znamená zavedení záloh v ekonomické rovině jen náklady navíc. Vyšší poplatky za odpady, které platí obci, vyšší spotřeba času při vrácení lahví do obchodu, potřebu vyhrazení místa v domácnosti, kde bude shromažďovat nemačkané PET lahve, vyšší náklady na dopravu apod.,“ komentuje Petr Havelka, výkonný ředitel České asociace odpadového hospodářství.

A co na to selský rozum?

Jde tedy o logické, ekonomicky racionální a správné řešení, nebo je to jinak? Jde o pravdivé argumenty, nebo spíše o trendy a pózy? Nechám odpověď na čtenáři, ale neodpustím si dva závěrečné komentáře.

Celkové snažení vychází z toho, že názory populace v posledních letech inklinují k „záchraně naší planety“ zejména ve spojitosti s jejím oteplováním. A pokud se podíváme na výstupy Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC), tak se naše Země stále otepluje. Pokud se ale koukneme na údaje Národního úřadu pro oceán a atmosféru (NOAA), tak se naše Země posledních osm let ochlazuje.

Možná to trochu dokresluje i nově vznikající povinnost (směrnice) EU – mít k plastovým lahvím neoddělitelné víčko z důvodu snížení jejich výskytu v mořích a oceánech. Posuďme opět každý sám, zda je to nutné, potřebné a smysluplné. A možná tyto úvahy doplníme komentářem Přemysla Součka: „Všichni (zastánci Green Dealu) přitom svorně ignorují zhoubný vliv Číny, Indie a dalších států. Kvůli nim světové emise oxidu uhličitého navzdory úsilí členských států EU stále rostou. Čili záchrana klimatu se jaksi nekoná. Mimochodem Evropská unie nemá ke Green Dealu žádné dopadové studie na úrovni členských států.“

A pojďme si to dokreslit ještě jedním, posledním příkladem. Vzpomínáte si, jak se sbírala pro různé dobročinné účely právě víčka z PET lahví (pro děti se zdravotním postižením, pro seniory apod.)? Jedno víčko váží zhruba dva gramy. Abychom nasbírali celý jeden kilogram, potřebujeme kolem 500 víček, tedy z 500 lahví, což představuje hodnotu „daru“ od 6 do 9 korun. Dává to smysl?

Opět jde spíše o střet racionálních, ekonomických a věcných argumentů s pseudotrendy, politickými zájmy, proklamacemi apod. – a možná tedy o elementární rovnováhu toho, co je správné a racionální, a toho, co je spíše trendem či ekologickou pózou současné (moderní) doby.

Odkaz na článek: <https://horecky.cz/wp-content/uploads/2023/08/Ucitelske-noviny-1-1.pdf>

Zdroj: Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA, Učitelství 28/2023